лингвистического толка, но и от экстралингвистических факторов, которые оказывают немаловажное влияние на весь процесс коммуникации в данной сфере.

Как известно, лингвистическая прагматика изучает языковые явления и процесс коммуникации в целом принимая к сведению целый ряд факторов, такие как статусы коммуникантов, время и место коммуникации, возраст и даже настроении коммуникантов. Если говорить о процессе коммуникации «преподаватель – студент» в вузе скажем во второй половине 20 в., то процесс коммуникации имел четкую направленность от преподавателя к студенту и невозможно было говорить о равнонаправленности данного процесса коммуникации. Именно преподаватель всегда задавал тон данному процессу коммуникации, а студент занимал «второстепенное» положение.

На современном этапе процесс коммуникации «преподаватель – студент» стал гораздо более демократичным и более «раскрепощенным». Современный студент не боится, как правило, задавать самые каверзные вопросы преподавателю. Именно интерактивный режим проведения занятия (и особенно это касается занятий по иностранному языку) становится преобладающим на современном этапе.

Большинство преподавателей, имеющих практический опыт преподавания иностранного языка, знают, что именно интерактивный режим проведения занятий является оптимальным. Такой режим позволяет студентам максимально концентрироваться и «взять» от занятия максимум. Безусловно, профессиональные качества преподавателя играют огромную роль, однако психологический климат на занятии оказывает не менее важное влияние на степень эффективности занятия.

Установление контакта между преподавателем и студентом несомненно является одной из основополагающих составляющих в процессе коммуникации «преподаватель – студент». Такт, вежливость, взаимное уважение, все то, что в той или иной степени формирует общую культуру личности также оказывает непосредственное влияние на процесс коммуникации «преподаватель – студент».

Литература

1. Пищальникова В. А. История и теория психолингвистики : курс лекций. Ч. 1 / В. А. Пищальникова. – М., 2005. – 295 с.

2. Пищальникова В. А. История и теория психолингвистики: Курс лекций. Ч.2. Этнопсихолингвистика. / В.А. Пищальникова. – М. : МГЛУ, 2007. – 228 с.

3. Пищальникова В. А. История и теория психолингвистики : курс лекций. Ч.3. Психопоэтика / В. А. Пищальникова. – М. : 2010. – 143 с.

Альона Промська
Харків

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Питання вивчення української мови студентами-іноземцями нефілологічних спеціальностей на сьогодні залишається актуальним для вишів України, оскільки, приїжджаючи до нашої країни, іноземці повинні за короткий термін оволодіти мовою на рівні І сертифікаційного рівня, щоб мати змогу не лише успішно навчатися у вищих державних закладах, а й активно спілкуватися в соціально-побутовій, соціально-культурній та навчально-професійній сферах. Набуті знання формують у іноземних студентів психологічну готовність жити та навчатися в Україні. Зазначимо також, що на практиці однією з ключових проблем під час вивчення української мови студентами-іноземцями нефілологічних спеціальностей є читання та розуміння літератури мовою оригіналу.

Отже, у процесі оволодіння мовою спочатку на фонетичному, графічному, а потім на лексичному та граматичному рівнях студенти розширюють свій лексичний запас, активно використовуючи його в побуті з метою пришвидшення адаптації в нашій країні. Тому важливим залишається питання вивчення мови на матеріалі творів художньої літератури поряд із текстами з профільних галузей, оскільки мистецтво слова знайомить іноземців не тільки з особливостями української мови як лінгвістичної системи, збагачує словниковий запас, розвиває усну та письмову мову, а й знайомить із культурою та ментальністю нашого народу. Тому «читання художньої літератури для іноземців – це не тільки засіб подолання лексико-граматичних труднощів, а й спосіб розвитку творчих здібностей, формування естетичного смаку» [1]. Адже, як писав академік Л. Щерба, «щоб навчитися говорити, потрібно багато читати» [2]. Читання – це «комунікативна діяльність, яка спрямована на отримання інформації, що міститься в письмовому тексті, спосіб спілкування через текст» [3, с. 108]. Саме тому вибір адекватних прийомів під час навчання «дозволить розвинути й удосконалити механізми мислення, задіяні у процесі читання» [3, с. 109]. На думку М. Брейгіної та А. Шепілової, «комунікативна, діяльнісна парадигма сучасної освіти націлена на взаємопов'язаний розвиток комунікативних умінь, що наближає процес навчання читанню до реального процесу міжособистісної, міжкультурної комунікації, опосередкованої через текст» [3, с. 119]. Своєю чергою Т. Тріандафіліді зазначає, що саме «читання художнього твору стає могутнім стимулом до створення власного усного чи письмового вислову, а, отже, до розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності, що особливо важливо під час вивчення мови поза мовним середовищем» [4].

Зазначимо, що автентичні тексти на професійну тематику складні за будовою, насичені спеціальними термінами та поняттями, тому дуже важливим є набуття навичок аналізу речень та виділення ключових понять під час роботи з текстами саме на матеріалі художньою літератури, адже ступінь складності пропонованого тексту повинен бути посильним для сприйняття
й розуміння студентами-носіями певного рівня володіння іноземної мови. Наступним етапом можна вже уважати роботу з профільними текстами, розуміння яких є вагомим фактором успішного навчання студентами-іноземцями за обраним фахом.

Однак, на нашу думку, під час викладання курсу з української мови як іноземної більше аудиторних годин виділяють на роботу з текстами наукового стилю та майже не звертають уваги на розвиток навичок літературного читання. На думку Г. Гришиної та М. Арямнової, труднощі з розуміння тестів не є єдиною проблемою під час навчання, оскільки «студент навіть при гарному розумінні прочитаного» [5] не може використовувати «мову як засіб спілкування» [5]. Причиною цього є відсутність зв'язку між «засвоєним студентом лексичним професійним набором та його комунікативними здібностями» [5]. Тобто здобуті знання на практиці не можуть бути використані через відірваність пропонованого в підручниках та посібниках матеріалу з певної галузі з навколишньою дійсністю та певними комунікативними ситуаціями. Тому «ефективність навчання читання здебільшого залежить від правильного відбору й організації матеріалу для читання» [3, с. 121].

Своєю чергою В. Хейлік зазначає, що «на практиці викладання російської мови студентам нефілологічного профілю вже більше тридцяти років спостерігається стійке розмежування сфер мовного спілкування: навчально-професійного, побутового та соціально-культурного. У межах останньої сфери близько 30 % аудиторного навчального часу складає робота над творами російської класичної літератури» [2]. Саме тому під час вивчення української літератури студенти-іноземці повинні познайомитися з творчістю більшості українських поетів та письменників, наприклад Володимира Винниченка, Остапа Вишні, Олеся Гончара, Олександра Довженка, Сергія Жадана, Ліни Костенко, Миколи Куліша, Івана Нечуя-Левицького, Олександра Олеся, Максима Рильського, Василя Симоненка, Володимира Сосюри, Василя Стуса, Павла Тичини, Лесі Українки, Івана Франка, Тараса Шевченка та ін., оскільки, окрім пізнавальної, тексти художньої літератури мають культурологічну цінність.

Отже, якісний процес навчання української мови як іноземної студентів нефілологічних спеціальностей забезпечується комплексним підходом до вивчення мови. Одним із ключових залишається метод читання як спеціалізованої, так і художньої літератури. Відзначимо, що саме соціокультурний компонент є одним із пріоритетних під час вивчення будь-якої